

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Mahulena Vodárková
Téma práce:	Úprava státní služby 1918 – 1938
Rozsah práce:	60 stran textu, celkem 72 stran včetně seznamu zdrojů a anotací
Datum odevzdání práce:	26.11.2021

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomová práce kolegyně Vodárkové se zabývá problematikou právní úpravy státní služby v meziválečném Československu v letech 1918 - 1938, když se práce okrajově kromě období tzv. první republiky dotýká rovněž vybraných otázek služebního práva v pomnichovském státě. Přestože je historie služebního práva v poslední době přeci jen intenzivněji než dříve v ČR předmětem badatelského zájmu, stále se jedná o téma poměrně méně často zpracovávané. Vzhledem ke skutečnosti, že k přijetí zákona o státní službě (zákon č. 234/2014 Sb.) týkajícího se se státních civilních zaměstnanců (tj. zaměstnanců, jež nejsou příslušníky ozbrojených sborů a jsou ve služebním poměru), došlo poměrně nedávno, může hrát diachronní komparace roli i při konceptuální analýze platné právní úpravy, zvláště, když tato pozitivní (aktuální) juristická regulace trpí podle názoru některých odborníků nemálo nedostatky, lze téma diplomové práce bez nad snázky označit rovněž za aktuální. Nadto může přiblížení dobové právní úpravy ukázat přístupy kontinuity a diskontinuity, zajímavé i pro teorii práva, státovědu nebo právní filozofii.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Kvalifikační práce z oblasti historické právní úpravy veřejné správy, a to včetně právních dějin správního práva, bývají spíše méně časté, a to vzhledem k relativní vyšší míře subjektivní obtížnosti matérie pro zpracovatele. Proto lze práci z tohoto odvětví vždy přivítat. Při zvládnutí svého diplomového tématu musela autorka prokázat teoretické znalosti ze správního práva včetně institutů státní a veřejné služby, dále z obecných a právních dějin a vzhledem ke zpracování, kdy práce zkoumá předmětnou problematiku v kontextu a širších dobových souvislostech i z dalších oblastí, jakými jsou teorie práva a filozofie práva (minimálně odvětvová), ústavní právo, politologie apod. Obdobně se lze vyjádřit ke vstupním údajům. Protože téma bylo v posledních letech již několikrát zpracováno (naposledy Klečackým) a bylo předmětem pojednání již v době 1. republiky, mohla studentka vyjít a také vycházela z těchto zdrojů. Náročnější u zdrojů je u témat ze správního práva existence většího množství podzákonných předpisů a dalších norem týkajících se státních služby v letech 1918 – 1938.

Práce se soustředila především na obecný, abstraktní juristický pohled, na rozbor a analýzu dobových právních předpisů týkajících se státní služby obecně a na změny v této úpravě v době meziválečného Československa. Samozřejmě se mohla kol. Vodárková ještě pokusit o alespoň sondu do konkrétních, např. regionálních příkladů (např. provést statistiku u některého okresního hejtmanství), na druhou stranu by rozsáhlejší sondážní analýza svým rozsahem a náročností přesáhla záměr diplomové práce. Volba koncepce zpracování ostatně náleží k autorské licenci každé/ho tvůrce/kyně (nejen) vědeckého díla. Na druhou stranu zase např. sonda do jediného úřadu by postrádala významnější vypovídací hodnotu. Studentka element konkrétna do práce ostatně zahrнула, a to prostřednictvím zobrazení živého práva -

aplikační praxe Nejvyššího správního soudu konkretizující podobu psaného služebního práva.

Při zpracování práce byly použity metody deskriptivní analýzy, metody logické, komparativní a další právní a právněhistorické metody (s. 6 práce). Mj. se kol. Vodárková za jejich použití pokusila zodpovědět otázku, jak a nakolik se proměnila státní služba v republice oproti původní podobě.

3. Formální a systematické členění práce

Posuzovaná diplomová práce je uvozena úvodem (s. 5 – 6 práce), který nejen uvádí čtenáře do problematiky tématu diplomové práce po vzniku nového státu a zmiňuje kontinuitu právní úpravy i organizace veřejné správy, ale rovněž vymezuje důvod volby tématu, samotné téma a cíle práce, strukturu práce a také zmiňuje hlavní použité zdroje. Úvod je následován teoretickou kapitolou (s. 7 – 16 práce), v níž jsou stanovena pojmově-teoretická východiska, lze říci metanormativní rámec práce, z něhož text diplomové práce následně při zpracování vychází a v rámci něž se pohybuje, mj. i vztah státní služby a veřejné správy. Terminologie přitom nebyla konstruována pouze z pohledu české jurisprudence a právního kontextu ČR, ale též z pohledu pojetí institutu státní služby v Evropské unii. Další kapitola (s. 17 – 21) představuje stručný historický exkurz do právní úpravy státní služby do roku 1918. Následují kapitoly představující gros práce (s. 22 – 54), zahrnující jak popis koncepce materiální kontinuity a tzv. základní obsah služební pragmatiky - zákona č. 15/1914 ř.z., tak následně hlavní změny, k nimž v oblasti služebního práva došlo v letech 1918 – 1938, a to v otázkách předpokladů přijetí do státní služby, změny služebního poměru, práv a povinností úředníků, platu a disciplinární odpovědnosti.

Poslední kapitola diplomových práce (s. 55 – 60 práce) všímající si stručně několika změn ve státní službě v období tzv. 2. republiky – po podpisu Mnichovského paktu do okupace, tedy již v době nesvobody, představuje úpravu počátku období jakéhosi dozvuku, poeticky řešeno labutí písně služební pragmatiky jako normativní úpravy klasického kariérního modelu státní služby v českých zemích. S upozorněním na zásahy vyvolané změnami společensko-politickými, ale rovněž právními poměry vlastně představuje poslední kapitola, trefně nazvaná *post scriptum*, jakýsi výhled pro futuro, kdy právní úprava státní služby založená na služební pragmatice novelizované mezi dvěma světovými válkami byla po změnách v době nesvobody, dále měněna v době 3. republiky až konečně byla opuštěna v prvních letech režimu stranicko-mocenské dominance Komunistické strany Československa (zmínit lze v této souvislosti např. zákon č. 66/1950 Sb.). Text práce je zakončen závěrem (s. 61 – 64) jednak repetitivně opakujícím vymezení nejdůležitějších pojmů a shrnujícím změny právní úpravy státní služby v letech 1918 – 1938, jež kol. Vodárková považuje za stěžejní, jednak obsahuje úvahy autorky nad tématem, např. zodpovídá hypotézu ohledně změn státní služby a její juristické regulace v předmětném období v ČSR a naplňuje tak jeden z cílů diplomové práce. Kromě komparace služebního práva v roce 1918 a změn služebního práva v letech 1918 – 1938 nalezne čtenář v závěru diplomové práce srovnání některých elementů historické právní úpravy a současného zákona o státní službě.

4. Vyjádření k práci

Kol. Vodárková v posuzované diplomové práci zpracovala téma právní úpravy státní služby v Československu v letech 1918 – 1938, a to především v éře tzv. první republiky. Kapitoly předcházející gros práce i závěrečná kapitola vložily prvorepublikovou právní úpravu stručně, ale srozumitelně do širšího kontextu evoluce služebního práva v českých zemích.

Diplomová práce reflektuje zájem autorky o právní dějiny širěji a o problematiku, která byla tématem její diplomové práce konkrétněji. Zpracování tématu odpovídá jeho náročnosti i vstupním údajům, hloubka analýzy je svou úrovní přiměřená diplomové práci na PF UK, práce je odpovídající po stránce použitých metod, formálního i systematického členění, obsahově i svou úpravou a jazykem. Kol. Vodárková vhodně pracovala se zdroji, které použila. Závěr nejen shrnuje a uzavírá poznatky z textu práce a dává mu konzistentní podobu, ale komparativním přístupem je zde i naplněn jeden z cílů práce a zároveň naznačeny zajímavé konotace vzhledem k stávající právní úpravě, jež dávají možnost jít tímto směrem pro budoucí badatele. Dále odkazují na předchozí i následující pasáže posudku. Práci proto doporučuji k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle práce, které si autorka vytýčila, byly splněny.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Studentka zpracovala text samostatně. Práce není plagiátem. Maximální podobnost je méně než 5% a celkové procento podobnosti včetně citací a odkazů se všemi texty podle systému je 28%, což je standardní číslo a je dáno povahou nového antiplagiátorského systému, používaného na UK.
Logická stavba práce	Posuzovaná diplomová práce je postavena zcela logicky.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Studentka pracovala s literaturou a právními předpisy, kdy cizojazyčné zdroje byly uplatněny zejm. u vyhledávání některých právních předpisů a dále je cizojazyčným zdrojem v zásadě koncepční dokument Evropské komise tzv. white paper správy EU. Zdroje jsou citovány řádně v poznámkovém aparátu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Ve vztahu k tématu i k úrovni kvalifikační práce je hloubka provedené analýzy v pořádku. Analytická metoda i další metody byly použity řádně. Práce obsahuje rovněž autorské úvahy a myšlenky studentky.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Práce je zpracována graficky v souladu s postuláty Univerzity Karlovy a Právnické fakulty UK, a to včetně tří tabulek, které jsou v textu diplomové práce obsaženy.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň práce jsou výborné. V práci se nachází jen menší množství nevýznamných překlepů, např. párce namísto práce na s. 6 apod.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Práce vcelku odpovídá tématu. Diskurz a větší zájem by mohl být veden k otázce, zda a nakolik dobová koncepce státní služby, která měla své kořeny již v roce 1914 a odrážela racionalistický a kariérní model státní služby byla důležitou i pro udržení stability a loajality státního aparátu a tím i stability systému, což je jeden ze znaků, jež jsou jí některými autory připisovány a naproti tomu nakolik negativní mohl být, resp. reálně byl z pohledu law in books versus law in action stát stran,

tedy typické fungování personálního substrátu veřejného sektoru v době první Československé republiky. Pochválit lze např. uvědomění si vlivu ústavních změn na státní službu, např. ve vztahu s rozšířením možností uplatnění žen. Stejně tak velice trefně kol. Vodárková konstatuje, že postmoderní trendy státní služby a její juristické regulace nelze bez dalšího zrcadlit do dob minulých, nicméně lze konceptualizovat, hledat styčné či odlišné plochy. A také hledat evoluční znaménka změn, posunů a návratů a to koherentně, v kontextu. To je totiž podstatné i pro případné pokusy o reformy pro futuro. Práce také na nemálo místech stručně a přitom přesně vymezuje právní instituty a umožňuje tak i čtenářům, kteří se na odvětví správního práva nespécializují, porozumět nuancím, např. mezi dočasným odpočinkem a trvalým odpočinkem (penzionování). Zajímavé jsou i rozhodnutí soudů ohledně služebního práva (např. s. 33 – 36 nebo s. 50 – 52). Předmětem diskuze by mohla být např. i otázka, zda státní služba má své počátky a kořeny v 19. století či již o století dříve nebo otázka, zda politické, hospodářské ad. úkoly státního aparátu ve státech, kde personalistiku přímo ovlivňovala a politiku státu vedla komunistická strana řekračovaly státní službu či jen státní službu v tradičním slova smyslu, kdy pojetí státní služby uvedených států bylo poněkud jiné. Pro období do roku 1918 (tedy i pro služební pragmatiku jako klíčový právní předpis státní služby v ČSR), případně pro dílčí komparaci s některým zahraničím, např. s úpravou v některém z dalších států vzniklých ze společných právních kořenů předlitavských, by bylo možné využít i zahraniční odbornou literaturu. Komparativní prvky s jinými či současnou právní úpravou, jsou ovšem v práci obsaženy, a to např. v pojmově-teoretické kapitole nebo v závěru. Kolegyně snad mohla případně teoreticky využít i archivní fondy, na druhou stranu je třeba si uvědomit překážky, jimiž byli v souvislosti s covidovými opatřeními autoři v přístupu k archivním zdrojům vystaveni.

Otázky:

- 1. Hlavní rysy metamorfující právní úpravu státní služby v ČSR dle zákona č. 103/1926 Sb. z. a n.**
- 2. Institut tzv. celibátu státních zaměstnankyň za 2. republiky.**

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji práci k obhajobě.
---	------------------------------

V Praze dne 06.12.2021.

Doc. JUDr. Jiří Šouša, Ph.D.
vedoucí